

succulenta

MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDS-BELGISCHE VERENIGING
VAN LIEFHEBBERS VAN CACTUSSEN EN ANDERE VETPLANTEN

Notocactus stockingeri Prestlé species nova

Foto: K.H. Prestlé

ISSN 0039-4467

64ste JAARGANG
No. 11
NOVEMBER 1985

NIEUWBESCHRIJVING

Notocactus stockingeri Prestlé species nova

K.H. PRESTLÉ

Caulis parvus simplex sed in habitatione turmans, 3,5-4,0 cm diametens ac 7,0-9,0 cm altus, spinis flavis non-pungentibus, radicibus fibrosis, vertice applanato, 0,5 cm impresso, spinis confertissimis longis obsito; **costis** 12-14 verticaliter decurrentibus securiformibus, 0,7 cm latis ac 0,3 cm altis, inter areolas aliquid nasiformiter prominentibus; **areolis** parvis albogriseis rotundis 0,1 cm diametro nudis, in plantae superiore parte maioribus ac lana suggrisea obtectis, ibi 0,2 cm diametentibus, 0,5 cm inter se distantibus; **aculeis** omnibus dilute succineis fere flave nitentibus flexibilibus, marginalibus 14 accumbentibus ad aliquid patulis, 0,8-1,0 cm longis mollibus, rectis partim se tegentibus, centralibus 4, 3 eorum vix longioribus et concoloratis, uno dominantiori robustiore ad 1,5 cm longo basi incrassato ac obscuriore, semper deorsum verso; **gemmis** ex apice orientibus densissime atro-brunneigriseolanatis et saetis paene nigris obtectis, 1,3 cm altis, 0,7 cm diametro; **floribus** breviter infundibuliformibus flavis metallice nitidis, cum petalis gracilibus, 3,5-4,0 cm altis ac 4,0-4,5 cm diametro, inodoris; receptaculo lana brunneigrisea ac saetis brunneis oblecto, extus viridi, intus chlorotico; filamentis 0,6 cm longis tenuibus, antheris crassis alboluteis, stylo alboluteo 1,5 cm longo fasciculato cum 12 stigmatibus vinosis valde gracilibus divaricatis 0,4 cm longis; petalis lanceolatis, interioribus valde acuminatis 2 cm longis ac 0,3 cm latis, exterioribus aliquid brevioribus ac orbicularioribus; caverna seminifera 0,4 cm alta ac 0,3 cm lata; **fructu** cum pulpa molli, rotundo, subviridi ad aliquid rubescenti, 0,7 cm alto, 0,7 cm diametro, areolis singularibus cum lana subbrunnea et aculeis succineis instructo, lateraliter se findenti et postea exsiccanti, coronato cum perianthio sicco adhaerenti; **seminibus** nigris pileiformibus, Paucispinorum typo, testa glabra. Crescit circiter 40 km ad occidentem ab Sao Borja, dept. Rio Grande do Sul, Brasilia, planta a F. Stockinger vere anni 1981 inventa. Holotypus in Herbario universitatis regni Ultraiecti, Hollandia, sub numero FS 141 depositus.

Plantbeschrijving

Lichaam klein, enkelvoudig (op de groeiplaats in groepen groeiend), 3,5 tot 4 cm diameter en 7 tot 9 cm hoog. Vezelige wortels.

Ribben 12 tot 14, vertikaal, bijlvormig, 0,7 cm breed en 0,3 cm hoog, tussen de areolen licht neusvormig verhoogd.

Areolen rond, 0,1 cm diameter, lichtgrijs, op het bovenste deel van het lichaam met lichtgrijze wol en dan 0,2 cm in diameter, later kaal, kussenvormig op de ribben staand, 0,5 cm van elkaar verwijderd op de rib.

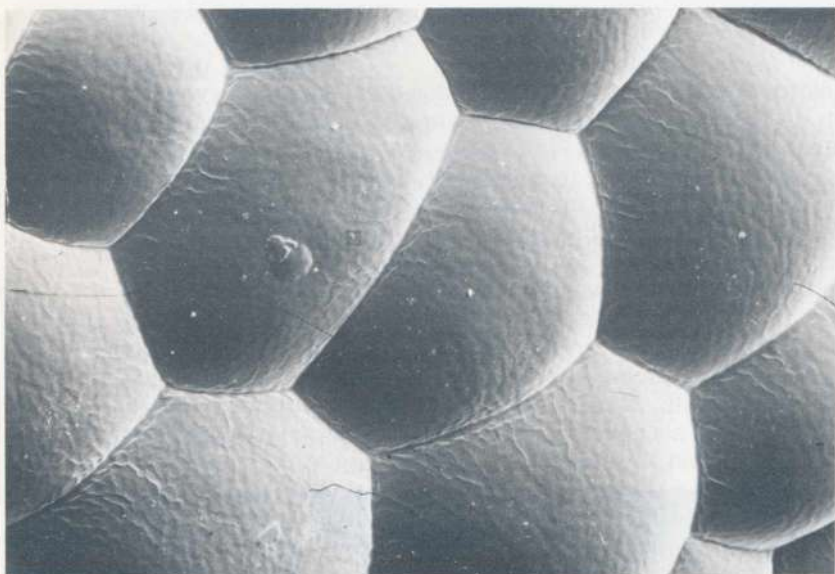
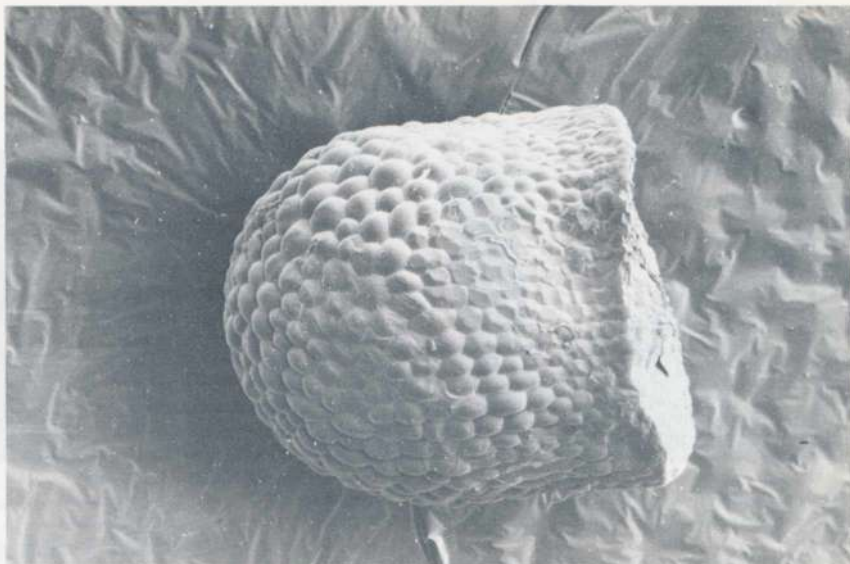
Dorens alle licht barnsteenkleurig, elastisch, niet stekend, enigszins goudgeel glanzend. **Randdorens** 14, tegen het lichaam aangedrukt tot licht afstaand, 0,8 tot 1,0 cm lang, zacht elastisch, recht, deels de dorens van de naastliggende areolen bedekkend. **Middendorens** 4, 3 ervan slechts iets langer dan de randdorens en met dezelfde kleur, 1 dominerend, sterker dan de andere, tot 1,5 cm lang, aan de voet verdikt en donkerder van kleur, altijd naar onder langs de rib gericht.

Knoppen in het groeipunt ontstaand, met zeer dichte donkerbruingrijze wol en bijna zwarte borstelharen, 1,3 cm hoog en 0,7 cm diameter. Rekt zich sterk voor het openen, dan spits toelopend, tot 2 cm lang en 1,2 cm in diameter.

Bloemen kort trechtvormig, metaalachtig goudgeel glanzend, met smalle bloembladen, 3,5 tot 4,0 cm hoog en 4,0 tot 4,5 cm breed, reukloos. **Receptaculum** groen, bedekt met bruingrijze areoolwol en bruine borstelharen.

Bloembodem groenachtig geel, bloemwand gelig. **Meeldraden** 0,6 cm lang, dun, naar de stamper gebogen, tot 1,0 cm hoogte ingeplant en tot aan de stempel reikend; daarbij een krans vormend. **Helmknoppen** dik, witachtig geel. **Stamper** witachtig geel, 1,5 cm lang, met lengtegroeven, overgaand in een bordeauxrode stempel met 12 zeer fijne en gespreide stempellobben

R.E.M.-opnamen
van een zaad
van *Notocactus
stockingeri*:
boven 48x,
onder testa
480x.

met een lengte van 0,4 cm. **Bloembladen** lancetvormig, de binnenste zeer spits toelopend en 2,0 cm lang en 0,3 cm breed, de buitenste iets korter en ronder. **Vruchtkamer** 0,4 cm hoog en 0,3 cm breed.

Vrucht weekvezig, rond, lichtgroen tot iets rood aangelopen, 0,7 cm hoog en breed, bezet met enkele areolen met lichtbruine wol en enkele barnsteenkleurige dorren. De vrucht springt zijwaarts open en droogt daarna in; de bloemrest blijft stevig aan de vrucht vastzitten.

Zaden zwart, mutsvormig, Paucispini-type.

Groeiplaats ongeveer 40 km ten westen van Sao Borja, Staat Rio Grande do Sul, Brazilië.

Holotype gedeponeerd in het Herbarium van de Universiteit van Utrecht, Nederland.

De planten werden door Francisco Stockinger in het voorjaar van 1981 gevonden en voorzien van het veldnummer FS 141. De planten zijn naar de vinder vernoemd.

Bloemdoorsnede *Notocactus stockingeri*
Foto van de schrijver

Notocactus stockingeri op
de groeiplaats
Foto: F. Stockinger

Het vinden van *Notocactus stockingeri* in een gebied ca. 40 km ten westen van Sao Borja in de Braziliaanse staat Rio Grande do Sul toont aan dat het verspreidingsgebied van het geslacht *Notocactus*, subgeslacht *Notocactus*, hoofdgroep *Paucispini* Frič, serie A (typesoort *N. ottonis* (Lehm.) Berger) hier zijn oostelijke grens bereikt; in noordoostelijke richting wordt het geslacht *Notocactus* voortgezet door vertegenwoordigers uit de *Paucispini* serie B (typesoort *N. linkii* (Lehm.) Berger). Het vaststellen van zekere geografische grenzen aan een serie is wetenschappelijk van betekenis daar zich in die zone rand- c.q. overgangsoorten ontwikkeld hebben die in habitus en bloei niet met de algemene norm van een serie overeenkomen.

N. stockingeri vertoont als typische "randsoort" een zeer ongewone habitus voor een ottonisachtige Noto. Deze soorten zijn altijd bolvormig, vormen groepen en zien er groen uit als gevolg van een open bedoorning. *N. stockingeri* groeit evenwel onvertakt, cilindrisch en het lichaam is verhuld achter een dichte bedoorning. De electronenmicroscopische onderzoeken van het zaad toonden evenwel aan dat gezien de zaadvorm en de testestructuur deze soort inderdaad behoort tot de *Paucispini*, serie A.

De op de groeiplaats aanwezige plantengroepen van *N. stockingeri* zijn niet ontstaan door spruiten of vorming van uitlopers, maar blijkbaar door een vermenging van oude en jonge planten. Ook in cultuur spruit hij niet; alleen geënt op een zeer jagende onderstam vertoont hij soms neiging tot spruiten. Naast populaties van *N. stockingeri* FS 141 komen op de groeiplaats nog populaties voor van planten die zijn voorzien van de veldnummers FS 141A en FS 140. *Notocactus spec.* FS 141A, die onder de naam *N. stockingeri* var. *durispinus* nom. prov. (een enigszins ongelukkige taxonomische combinatie omdat de variëteitsaanduiding hoogstwaarschijnlijk niet correct is) bekend is, groeit meestal vertakt, heeft ten opzichte van *N. stockingeri* een meer peervormig lichaam en is ook sterker bedoornid. Ook de knopvorm en bloei zijn anders. Verdere studie zal de taxonomische rangorde moeten uitwijzen.

Notocactus spec. FS 140 is plat bolvormig met brede ribben en weinig doorns. Gezien de bloem behoort hij in de *Paucispini*-serie B, subserie *megapotamicus*.

N. stockingeri is goed op eigen wortel te kweken. Wel dient men te zorgen voor een zeer goed doorlatend en mineraalrijk grondmengsel, daar de planten gevoelig zijn voor wortelrot en derhalve ook niet te nat of te koud moeten staan. Van deze soort is de laatste 3 jaar op ruime schaal zaad verspreid, zodat zij althans in cultuur behouden kan worden.

N. stockingeri is een mooie en interessante aanwinst voor onze verzamelingen, niet in 't minst doordat deze soort zeer gemakkelijk en rijk bloeit.

Latijnse diagnose: J. A. Huijssoon

Nederlandse bewerking: L. Bercht

Vijverweg 12, 5461 AL Veghel.

Een vetplantje voor het raam (18)

W. STERK

Kent u *Bulbine*?

Bij een bezoek aan de succulentenkas van de Hortus Botanicus in Amsterdam zag ik een mooie plant met smalle dikke ronde blaadjes van 15 tot 20 cm lang. De bloemen stonden in een lange tros en waren oranje, met gele, behaarde meeldraden. Deze zeer opvallende kleur trok mijn aandacht. Het was een *Bulbine* waar geen naam bij stond.

Bulbine is een geslacht uit de liliëfamilie, zoals ook *Aloe*. Ze komen uitsluitend in zuidelijk en oostelijk Afrika voor. Volgens G.D. Rowley zijn er meer dan 120 namen in dit geslacht, wat niet wil zeggen dat er evenveel soorten bestaan. De meeste daarvan zijn uitsluitend op papier of in een herbarium bekend. In "Das Sukkulentenlexikon" van Jacobsen (1981) staat een determinatieleutel van Rowley waarin hij 31 soorten noemt. Ook deze soorten zijn niet allemaal in cultuur. Op enkele soorten na hebben ze gele bloemen met behaarde meeldraden.

Bloem en bloeiwijze van
Bulbine frutescens cv "Hallmark"

Foto's van de
schrijver

De plant die ik in Amsterdam vond, is beschreven in het eerste nummer van *Ashingtonia* (juli 1973, p. 8) door de al genoemde Rowley. Hij ontving in 1969 van Harry Hall zaad van dit taxon, afkomstig uit een tuin in Pretoria. Omdat er geen vindplaats van bekend was, heeft Rowley voor een beschrijving als cultivar gekozen. De naam is *Bulbine frutescens* cv 'Hallmark'. De echte *B. frutescens*, die ook onder de naam *B. caulescens* bekend is, heeft meestal gele bloemen. Er is echter ook een witbloeiende vorm bekend.

Van de overige *Bulbinesoorten* is er één éénjarig, *B. annua*. Het is een tamelijk klein, biesachtig plantje, dat we nogal eens in botanische tuinen aantreffen. Het heeft een ongeveer 20 cm lange bloeistengel, waaraan 10 tot 15 gele bloempjes.

Ik bezit ook nog een soort met een rozet van wat bredere bladeren, *B. latifolia*. In de natuur worden de bladeren bij deze soort wel 35 cm lang. Bij mijn plant bereiken ze maar de helft van die lengte. De plant bloeit overvloedig met gele bloemen.

Van *B. frutescens* heb ik ook een plant die gele bloemen moet krijgen, maar tot op heden nog niet gebloeid heeft. Het is een stek, die ik uit Spanje heb meegebracht.

De cv 'Hallmark' is een goedgroeiende en langbloeiende plant. In de lange bloemtrossen zijn maar weinig bloempjes tegelijk open, maar de bloei duurt meer dan een maand per tros.

Een aantal *Bulbinesoorten*, afkomstig uit Namibië en het aangrenzende gebied van Zuid-Afrika, verliest in de rusttijd hun blad. Zoals bij veel planten uit die gebieden valt die rusttijd in onze zomer. Het zijn erg gevoelige planten. De soorten zijn onderling moeilijk te onderscheiden.

Verschillende *Bulbine's*, waaronder deze cv 'Hallmark', zijn ook geschikt om wat afwisseling te brengen in de cactusverzamelingen van liefhebbers die hun planten in de volle grond kweken.

Wevestraat 89, 5708 AE Helmond

Parodia minima

In *Succulenta* nr. 9, p. 178 (1985) staat afgedrukt de nieuwbeschrijving van een *Parodia* species met mijn nummer R 757. Ik koos voor deze soort de naam *Parodia minima*, niet wetend dat deze naam reeds door Brandt voor een andere *Parodia*-soort gebruikt was (*Parodia minima* Brandt is beschreven in *Frankfurter Kakteenfreund* 3 (3), p. 6-7 (1976)).

Ik wijzig derhalve de naam van de door mij op bovenvermelde pagina beschreven species in *Parodia minuscula*.

W. Rausch, Enzianweg 35, 1224 Wien-Aspern, Oostenrijk

**Laat elk lid één lid werven!
Gemakkelijker dan u denkt!**

Eerherstel voor *Mammillaria radiaissima*

TH.M.W. NEUTELINGS

Als men diverse moderne auteurs wil geloven dan bestaat deze soort niet meer! Angelsaksische schrijvers zoals Hunt en Pilbeam stellen dat het slechts om een herbeschrijving gaat van *Mammillaria baumii* Bödeker. En daarmee is de kous af, punt, uit!

Al lang was ik op zoek naar dat mysterieuze plantje met de naam *M. radiaissima*. Tenslotte trof ik het aan in de schitterende collectie van onze oudvoorzitter Rubingh, die mij spontaan een tweetal exemplaren cadeau gaf. De naam was hem niet bekend (op het etiket stond *Dolichothele species?*). Hij vertelde me dat hij deze planten gekweekt had uit zaad dat in het begin van de jaren vijftig door een Californische kweker aangeboden werd.

Toen de planten gingen bloeien wist ik pertinent zeker dat ik met *M. radiaissima* te maken had, een plant die in 1945 door Lindsay in Craigs "The *Mammillaria Handbook*" als nieuwe soort werd beschreven. Niet alleen klopte het uiterlijk van de planten met de beschrijving, volledige zekerheid kreeg ik bij het zien van de merkwaardig gevormde stempel met zijn cristaat-achtig aandoende stempellobben (zie ook figuur 264 op bladzijde 292 in het boek van Craig). Helaas moest Lindsay zowel bij de vrucht als het zaad opgeven: onbekend. Verderop zal ik u deze ontbrekende gegevens verschaffen.

De "ellende" met deze soort vindt zijn oorzaak in de opgegeven typevindplaats. Volgens de vermelding in voornoemd boek is de plant gevonden door een zekere Leslie bij Puente Escondido, 110 mijl ten noorden van La Paz in de Mexicaanse staat Neder-Californië, groeiend op een berghelling aan de Californische Golf. Hoe men nadien er ook naar gezocht heeft, aangetroffen werd die vindplaats daar nimmer. Deskundigen stellen op grond van fyto geografische inzichten dat de opgegeven typevindplaats een vergissing moet zijn (fyto geografie is de leer van de verspreiding van planten). Hiermee kan ik volledig instemmen, temeer daar de taxa uit de *longimamma*-groep, waartoe ook het betreffende plantje behoort, alleen in het oostelijke deel van het vasteland voorkomen (staten Texas, Tamaulipas, Hidalgo). Hemelsbreed ligt dat een paar duizend kilometers uit elkaar. Plaatsnamen als La Paz en Escondido komen menigmaal in Mexico voor; ook is bekend dat er in het verleden met het vermelden van de vindplaats bij verschillende planten slordigheden en vergissingen voorgekomen zijn. Dat de planten veel overeenkomsten vertonen met *Mammillaria baumii*, valt niet te ontkennen. Evenwel, er zijn enige verschillen zoals het vergelijkende overzicht in de tabel zonder meer duidelijk aantoonde. Een en ander wordt nog geaccentueerd door de plant op de foto. Komen wij terug op de vrucht en het zaad. De vrucht is gemiddeld 16 x 10 mm groot, langgerekt eivormig, matglanzend, op de rugzijde purper getint, voor de rest groenig en half transparant, waardoor de zwarte zaden duidelijk zichtbaar zijn. De pulpa is waterig en kleurloos en geurt fris naar pas geogoste appels. Sommige vruchten halen maar een derde van de normale grootte en zitten als het ware in de oksel ingeklemd; ze zijn dan donkergroen, niet transparant en de waterige pulpa ontbreekt.

Het aantal zaden bedraagt 30-50 per bes. De zaadkorrel is zwart met vele fijne putjes in de testa; afmetingen circa 1,2 x 0,9 mm; het hilum is witachtig. De vorm van de zaadkorrel is ongeveer gelijk aan die van *Mammillaria longimamma*; ook de grootte is gelijk. De kleur van het zaad van *M. longimamma* is echter donkerbruin, hetgeen ook bij het zaad van *M. baumii* het geval is. Zaadkorrels die in de groei zijn achtergebleven of geen embryo be-

Links *M. baumii* var. *radiaissima*, rechts de typeplant *M. baumii*. Let eens speciaal op de merkwaardige vorm van de stempel van eerstgenoemde plant en op de regelmatig gevormde stempel van *M. baumii* in vergelijking 'daarmee. Ook het verschil in bloemgrootte is beduidend. Foto van de schrijver

vatten, hebben een lichtbruine kleur en zijn kleiner dan de normaal ontwikkelde, zwarte zaadkorrels. Dit komt bijna uitsluitend in de kleiner gebleven vruchten voor.

Gezien enerzijds de overeenkomst en anderzijds de verschillen tussen de onderhavige planten (en de beschrijvingen) en *M. baumii* vind ik dat *M. radiaissima* niet synoniem gesteld kan worden aan *M. baumii*; de status van variëteit is hier op zijn plaats. De volgende combinatie is dan noodzakelijk:

***Mammillaria baumii* var. *radiaissima* comb. et stat. nova.**

Bas.: *M. radiaissima* Lindsay (Craig, *Mammillaria Handbook*, 1945).

Aanvullende diagnose:

Fructus ca. 18 mm longus et in apice ca. 10 mm lata, elongate oviformis, in latere purpureo-pruinosis, ceterum semiperspicue subviridescens; pulpa aquosa. Semina nigra, ca. 1,2 mm longa et ca. 0,9 mm lata, puteolis parvis et hilo albo instructa.

Het is mogelijk dat als dit taxon in de natuur gevonden wordt, opnieuw de inzichten omtrent zijn rangorde gewijzigd moeten worden. Echter, tot zo lang is mijns inziens de variëteitsrang zeker gerechtvaardigd.

Het is niet denkbeeldig dat er maar weinig cultuurexemplaren van deze plant bestaan. Binnen de *Mammillaria*werkgroep is al aandacht voor deze planten gevraagd en wij zouden er zeer sterk voor willen pleiten een grotere verspreiding ervan te bewerkstelligen.

Deze "zeer stralende" (= *radiaissima*) is in de cultuur een gemakkelijke plant, die sterk spruit. Het afstekken van spruiten verloopt zeer voorspoedig, daar de beworteling ervan meestal binnen twee weken gebeurt. Helaas is de plant net als alle andere longimamma-achtigen zelfsteriel, zodat altijd een tweede bloeiende plant uit een andere kloon nodig is voor kruisbestuiving. Bij de kiemplantjes valt op dat de fijne witte doortjes alle duidelijk bewimperd zijn, een kenmerk dat ik aan volwassen planten niet meer kan waarnemen.

Vergelijkend overzicht van de kenmerken van *M. baumii*, *M. radiassima* (lit. gegevens) en de verkregen planten.

	<i>M. baumii</i>	<i>M. radiassima</i> (gegevens uit de beschrijving)	<i>M. baumii</i> var. <i>radiassima</i>
Wortel:	Dikke peenwortel met vezelwortels	Niet vermeld	Dikke peenwortel met vezelwortels
Plantelichaam:	Bolvormig, op latere leeftijd spruitend	Afgewakt bolvormig, spruitend, tot 5 cm hoog en in doorsnee	Bolvormig, sterk spruitend
Axillen:	Weinig witte wol, later kaal	Naakt of met weinig wol	Veel witte wol, later kaal
Tuberkel:	8-12 mm lang, wat afgeplat tot konisch rond, meer opgericht, aan de voet 4-7 mm breed	10 mm lang, 6 mm Ø aan de basis, zacht, met waterig sap	10-17 mm lang, konisch rond, afstaand, aan de voet 6-7 mm breed, waterig sap
Areool:	5 mm Ø, met witte wol, later kaal	witte wol, 1,5 mm Ø, later kaal	3 mm Ø, met witte wol, later kaal
Randdoorns:	Ca. 30-36, sterk gebogen, haardun, haast heel het plantelichaam bedekkend, glad, wit, halfdoorschijnend, 6-16 mm lang (in gerekte toestand), later wat donkerder van tint wordend	tot 50, tot 18 mm lang, dun, recht, horizontaal spreidend, wit	Ca. 16-40, recht, dun, wit, half doorschijnend, plant niet bedekkend, tot 20 mm lang, later wat donkerder wordend
Middendoorns:	3-7, 3-7 mm lang, recht, lichtgeel, met verdikte voet	1-8, 6 mm lang, recht, lichtbruin	3-8, 11-14 mm lang, recht, wit, halfdoorschijnend, met verdikte voet, later licht geligbruin wordend
Bloem:	tot 25 mm lang, tot 15 mm Ø, buitenste bloemdekbladen geel met okerrode streep, binnenste diep zwavelgeel tot crème-wit, randen gaaf tot wat ingekerfd	30 mm lang, 15 mm Ø, trechtvormig; buitenste perianthbladen geel met okerrode middenstreep, binnenste perianthbladen citroengeel met okerrode punt, randen gaaf	tot 30 mm lang, tot 20 mm Ø, buitenste bloemdekbladen geel met okerrode streep, binnenste diep zwavelgeel, randen gaaf of ingekerfd, soms is een meeldraad gedeeltelijk tot een bloemdekblad omgevormd
Meeldraden:	wit tot geel, helmknopjes oranjegeel	wit, 3-7 mm lang, helmknoppen geel	wit, 3-7 mm lang, helmknopies geel
Stempellobben:	4-5, lijnvormig, 5 mm lang, lichtgroen	4-6, niet lijnvormig, maar gekruid of kamvormig	4-7, sterk gewelfd en onregelmatig kamvormig, geelgroen
Vrucht:	groenig met vuilroze waas, eivormig, 15 x 10 mm	niet vermeld	lichtgroen met purperzweem op de rugzijde, gerekt eivormig, tot ca. 16 x 10 mm
Zaad:	donkerbruin, glimmend, 1 mm lang	niet vermeld	zwart, ca. 1,2 x 0,8 mm

De Chileens-Peruaanse kustwoestijn plantenecologisch beschouwd (I)

F. VANDENBROECK

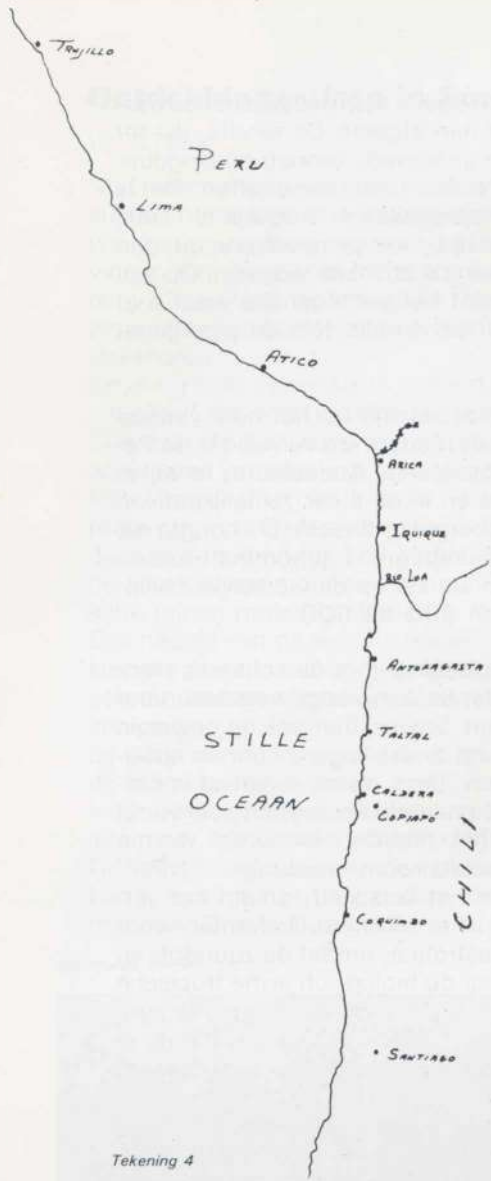
De westkant van het Zuidamerikaanse continent wordt gekenmerkt door een smalle, lange woestijnstrook die zich uitstrekt vanaf de zuidgrens van Ecuador in het noorden tot Santiago de Chile in het zuiden. De westgrens van deze woestijn wordt gevormd door de Stille Oceaan en de oostgrens door de steile muur van het in sommige gebieden abrupt oprijzende Andesgebergte. De gemiddelde breedte van deze smalle woestijnstrook ligt rond de 120 km tegenover een lengte van zowat 3.800 km. Door de aanwezigheid van de twee parallel lopende cordillera's in het Peruaanse gedeelte is de woestijnzone hier smaller dan meer zuidelijk in Chili waar de Andesplooiing opnieuw tot één keten versmelt. Ondermeer vanwege deze dorre kustwoestijn, die veel verder zuidelijk overgaat in een winderige, regenrijke fjordenkust, wordt de westkust van Zuid-Amerika veelal getypeerd als een ruige, ruwe kust in tegenstelling tot de oostkust, die klimatologisch, landschappelijk en vegetatief veel zachter is.

Wanneer men het Zuidamerikaanse continent bereist, staat men steeds opnieuw bij het betreden van dit westelijke kustgebied verbaasd over de dorheid van deze streken die zo dicht bij gebieden liggen met een klimaat en vegetatie van een onvoorstelbaar contrast. Inderdaad vindt men de montane en regenwoudvegetaties op relatief korte afstand. Deze lange westelijke kuststrook kent zo weinig neerslag dat sommige van haar zones tot de droogste gebieden der aarde worden gerekend. Hoe ontstaat zo'n gebied, is de vraag die onweerstaanbaar opkomt. Om dit te begrijpen moeten we de zaken even klimatologisch bekijken.

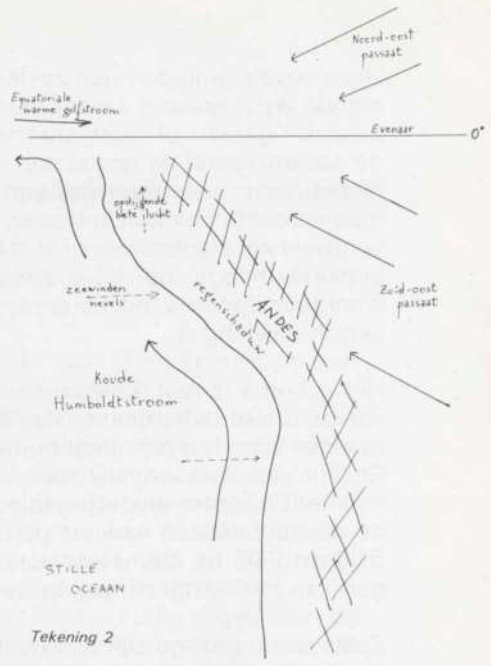
Binnen de keerkringen kent men het verschijnsel der passaatwinden; dit zijn luchtstromingen aangetrokken door het constante lagedrukgebied van de evenaar en weggestuwd door de hogedrukzone rond de keerkringen (de zgn. subtropische hogedrukgebieden). Door de aardrotatie waaien de passaten zuidoostelijk en noordoostelijk naar de evenaar toe (tekening 1).

Een groot gedeelte van de Andes ligt tussen de evenaar en de kreeftskeerkring, dus in een gebied waar de passaatwinden waaien. De door deze winden uit oostelijk gelegen regionen aangevoerde regens geraken zo goed als nooit over de Andesmuur met zijn toppen van bij de 7000 m. De smalle landstrook westelijk van het gebergte krijgt dus nagenoeg geen neerslag, waardoor het woestijnkarakter van deze gebieden verklaard wordt. De Zuidamerikaanse kustwoestijn is daarom een typische passaatwindenwoestijn zoals b.v. ook de woestijnen van Mojave, Sonora en Baja California op het Noordamerikaanse continent en de Kalahariwoestijn in zuidelijk Afrika. Typisch hierbij is dat deze gebieden telkens in de regenschaduw liggen van een gebergte of hoogvlakte.

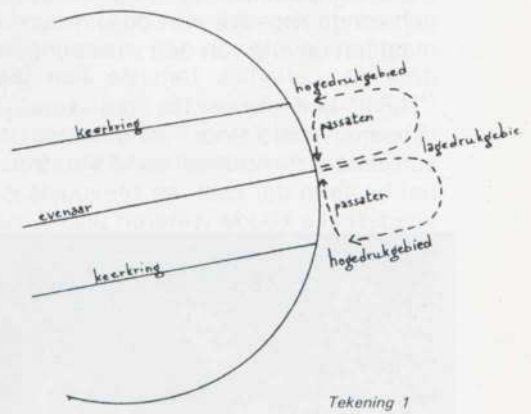
Wat nu specifiek de Chileens-Peruaanse kustwoestijn betreft, deze wordt bovendien gekenmerkt door zware nevelbanken, mist en dauw en dit vooral in de winter en de vroege morgenuren. Deze nevels komen opzetten vanuit de oceaan vooral onder invloed van een koude oceaanstroom langs de westkust, de zgn. Humboldtstroom, ook wel Perustroom genoemd. Door de hete, opstijgende woestijnlucht wordt plaatsgemaakt voor de uit zee aandrijvende nevelbanken zodat we, binnen het gebied waar deze nevels regelmatig voorkomen, van een "nevelzone" kunnen spreken.

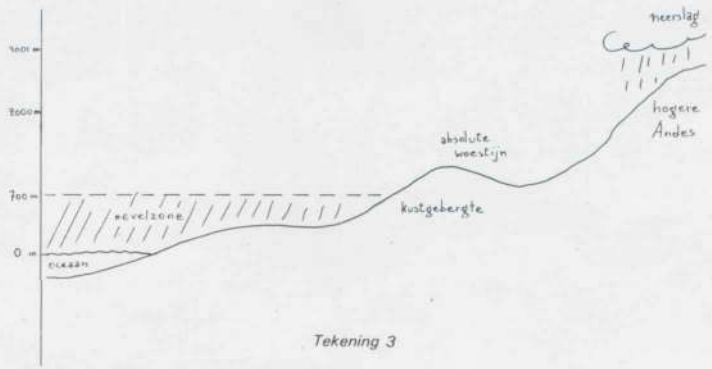
Tekening 4

Tekening 2

Tekening 1

Tekening 3

Deze nevels ontladen zich zelden of nooit in regen, doordat de snel opwarmende woestijnlucht eerder vocht opneemt dan afgeeft. De nevels, die ter plaatse "garua" of "camanchaca" worden genoemd, kunnen bij langdurige aanwezigheid de grond een zeker gehalte aan vocht verschaffen. Het is binnen deze nevelzone dat een aangepast plantenleven mogelijk is. Trekt men verder het binnenland in en stijgt men also boven de nevelzone uit, dan verdwijnt elk plantenleven. Dit is het gebied van de absolute woestijn. Op een bepaalde hoogte op de Andeshellingen neemt het vochtgehalte weer toe, waardoor opnieuw plantenleven mogelijk is. Schematisch is dit weergegeven in tekening 3.

Het schema is niet volledig eenduidig van toepassing op het hele verloop van de Chileens-Peruaanse kustwoestijn. Zoals reeds werd vermeld is de Peruaanse zone tamelijk smal met een abrupt oprijzende Andesmuur, terwijl in Chili de absolute woestijnzone veel breder is en in de meer zuidelijke delen van het Chileense woestijngebied het kustgebergte ontbreekt. De hoogte die de nevels bereiken varieert per streek. De hoogtegrens schommelt tussen 500 en 700 m. De nevels condensereren het sterkst op de westelijke hellingen van het kustgebergte op een hoogte van 300 tot 500 m.

Zoals reeds gezegd zijn de nevels van levensbelang voor de schaarse plantengroei in de kustzone. Het is begrijpelijk dat de aanwezige vegetatie voor een groot deel een succulent karakter vertoont. Er zij echter ook op gewezen dat er bij uitzondering in het Peruaanse gebied zware regens kunnen optreden en dit meestal met desastreuze gevolgen. Deze zware regenval is normaal het gevolg van een verstoring van het bestaande ecologisch evenwicht door de periodiek (om de tien jaar) uit het noorden komende warme "Niño"-golfstroom die die koude Humboldtstroom verdringt. "Niño" (Spaans woord voor "kind") staat hier voor het kerstkind, omdat het verschijnsel zich normaal rond Kerstmis begint af te tekenen. Ondermeer voor het bestand der kust- en zeevogels is dit catastrofaal, omdat de zuurstof- en voedselrijke koude wateren plaats maken voor de biologisch arme tropische oceaanstroom. Jan-van-genten, Aalscholvers, Pelikanen en Sterns (de zgn. guano-vogels) komen bij duizenden om. Hoogst zonderling is dan dat de in normale omstandigheden quasi vegetatieloze kustwoestijn helemaal bekleed wordt door een groen tapijt van planten die zo hoog en dicht kunnen opschieten dat een ondoordringbaar plantenbestand wordt gevormd. De zaden van deze planten moeten dus de eigenschap bezitten om tijdens zeer lange periodes (tot tien jaar en meer) in extreme droogte hun kiemkracht te behouden. Voor de bevolking betekenen deze regens veel ellende vanwege overstromingen en aardverschuivingen, doch ook, in gunstiger omstandigheden, meer opbrengst van hun schaarse, door irrigatie in stand gehouden aanplantingen.

We kunnen nu even, van noord naar zuid, de plantengroei beschouwen van dit merkwaardige woestijngebied. De klemtoon zal hierbij gelegd worden op de cactusvegetatie en het zij duidelijk gesteld dat we ons beperken tot de vegetatie binnen de nevelzone.

Van Akenstraat 66, 1850 Grimbergen

(wordt vervolgd)

Ontdekkingsreizen in Europa

W. STERK

Niet iedereen is in staat de landen te bezoeken waar cactussen en/of andere succulenten in de vrije natuur voorkomen. De groter wordende soorten zien we in onze verzamelingen vrijwel nooit als volwassen planten. En als ze er te vinden zijn, zijn ze slechts een schaduw van wat ze in de natuur kunnen worden. Metershoge zuilen, grote *Opuntia*'s, *Agaven* of *Aloë*'s komen over het algemeen het beste tot hun recht in de omgeving en het klimaat waar ze thuishoren.

Gelukkig is er op vrij korte afstand, in Italië, Zuid-Frankrijk en Spanje, de mogelijkheid die omstandigheden redelijk goed te benaderen.

Wie naar de daar aanwezige tuinen gaat om de kleinere soorten te zien, die wij in onze verzamelingen zo graag vertroetelen, zal niet veel nieuws vinden. Vooral geslachten als *Lobivia*, *Rebutia*, *Notocactus*, *Gymnocalycium* of *Parodia* zijn in onze kassen dikwijls beter en mooier vertegenwoordigd dan in de meeste tuinen rond de Middellandse Zee. Wil men van deze kleinblijvende soorten wat meer zien als men deze streken bezoekt, dan zijn de botanische tuinen met succulenten in hun collectie meer aan te bevelen.

Een nadeel van de meeste tuinen is wel, dat het helaas nodig is gebleken de kleinere planten achter glas op te stellen, omdat de zeldzaamste en fraaiste soorten anders spoorloos verdwijnen. Er wordt in veel tuinen ondanks alle voorzorgen gestolen. Daardoor zijn de interessantste verzamelingen slechts bij uitzondering voor publiek en/of studie toegankelijk. Helaas hebben hierbij de speciale "liefhebbers" een heel slechte naam. Als u eens de gelegenheid krijgt een bijzondere verzameling te bezoeken, neem dan nooit ongevraagd iets mee. Als u erom vraagt, krijgt u dikwijls wel wat.

Om de grote planten te zien bloeien, hetgeen bij ons zelden of nooit zover komt, moet u naar het zuiden. Gelukkig is dat voor heel betaalbare prijzen mogelijk. Drie van dergelijke tuinen in Spanje zullen hier besproken worden.

Marimurtra, Blanes

Marimurtra

Foto's van
de schrijver

MARIMURTRA

De aanleg van deze tuin, die gelegen is bij Blanes ten noorden van Barcelona, is in 1926 door Carlos Faust begonnen. Eén van de adviseurs was de bekende Alwin Berger.

We kunnen deze tuin het best bereiken met een speciaal busje, dat vertrekt vanaf de haven van Blanes. Omdat de weg naar de tuin smal en bochtig is, kunnen de gewone autobussen er namelijk niet komen.

Voor een klein bedrag mogen we de tuin in. Er komen per jaar enkele honderdduizenden bezoekers; in de zomer ook veel kinderen op schoolreis.

Direct na de ingang vinden we aan de linkerkant de Afrikaanse tuin, met *Aloë's*, *Euphorbia's*, *Mesems* en vele andere planten. Daarachter, meer naar boven, is een grote succulententuin aangelegd, waarbij o.a. H. Krainz uit Zürich geadviseerd heeft. Helaas zijn door dit gedeelte geen paden aangelegd, zodat het voor bezoekers niet opengesteld is. De planten zijn van de kant af evenwel goed zichtbaar en vormen een fraai landschappelijk geheel. Aan de andere kant van het pad bij de ingang staan hoofdzakelijk planten uit Mexico, waaronder veel *Opuntia's* en *Agaven*. In dat eerste deel van de tuin ligt ook het schaduwrijke pergolagedeelte met klimplanten, *Clivia's* en andere bekende planten, waaronder bananen. Door een tunneltje onder een weggetje komen we in het tweede deel van de tuin waar veel bomen en struiken staan, met daartussen eenjarige gewassen in allerhande kleuren.

Een ander tunneltje brengt ons naar het derde deel van de tuin. Dit stuk is zeer afwisselend in hoogte en heeft behalve een vijver met Papyrus en andere water- en moerasplanten, ook een prachtig uitzicht op zee. In dit deel van de tuin staan ook veel palmen. Verder zijn hier een aantal inheemse soorten en veel succulenten aangeplant. Door de gunstige ligging kunnen zelfs een groot aantal van oorsprong tropische soorten zich hier goed in leven houden. De weg door de tuin is met nummers aangegeven. Bij binnenkomst in de tuin krijgt iedereen een gidsje in zijn eigen taal.

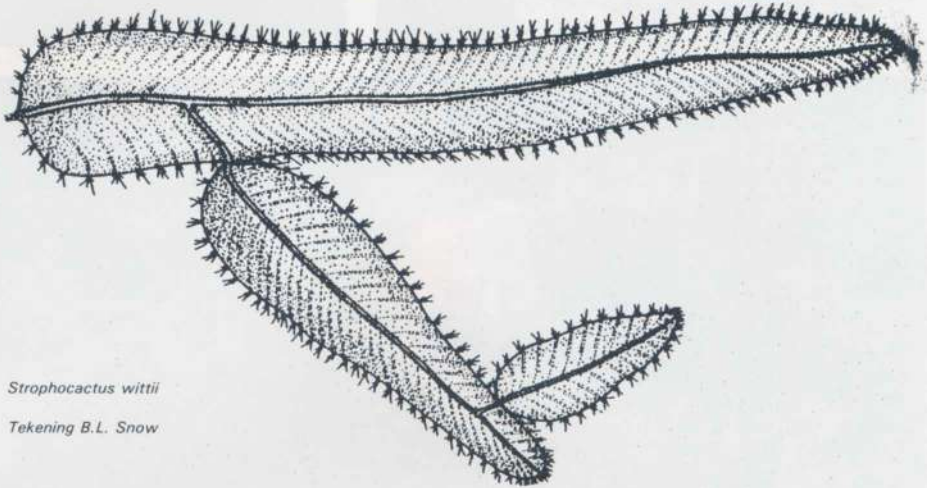
Daar de tuin tegen een van oorsprong droge, kale helling is aangelegd, moest veel grond van elders worden aangevoerd om de planten te kunnen laten groeien. Een van de grootste problemen is de zorg voor voldoende water. In de zomer regent het weinig, wat prettig is voor de bezoekers, maar niet voor de planten. Bijna dagelijks moet er gespreid worden om de planten in goede conditie te houden.

Bij de uitgang gekomen zult u zeker het gevoel hebben dat u het grootste deel van deze 5 ha. grote tuin alweer bent vergeten. Er groeien zoveel soorten, dat één bezoek beslist te weinig is om alles op te nemen.

Strophocactus wittii (Schum.) Br. & R.

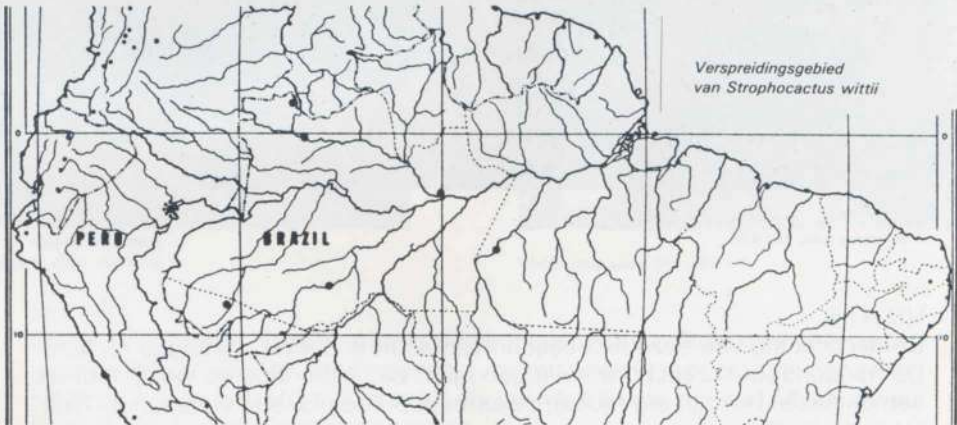
FRANK SÜPLIE

Het geslacht *Strophocactus* is tot op heden een monotypisch geslacht met als enige soort *S. wittii*. Deze epifytisch groeiende planten hebben een enorm verspreidingsgebied in het Amazone-gebied van Brazilië, met als typevindplaats Manaos. Enkele jaren geleden werd de plant door Dr. Sidney McDaniel en Manuel Rimachi ver buiten het tot dan bekende verspreidingsgebied gevonden, namelijk bij Iquitos in Peru.

Strophocactus wittii

Tekening B.L. Snow

Verspreidingsgebied
van *Strophocactus wittii*

De soort is door Schumann in 1900 beschreven als *Cereus wittii*. Britton en Rose stelden er het nieuwe geslacht *Strophocactus* voor op. De takken van de plant zijn bruinachtig rood. Iedere areool is voorzien van enkele kleine doorns. De bloemen zijn wit, de buitenste bloembladeren zijn min of meer rood. De bloembuis is vrij lang en de bloem lijkt enigszins op die van *Setiechinopsis mirabilis*. De plant groeit niet hangend, zoals de meeste epifytische cactussen, maar kruipt evenals *Hylocereus* tegen de stam van een boom omhoog. Door deze groeiwijze en de kleur van de takken is de plant moeilijk te ontdekken. In verzamelingen treft men *S. wittii* nauwelijks aan.

Braziliaanse Melocactussen met een HU-nummer (XII)

G. EERKENS

HU 474

Dit zijn plat bolvormige planten met een diameter van 12 tot 16 cm en een hoogte van 10 cm. De gebogen en vrij dunne bedoorning is donker ivoorkleurig. De habitat wordt niet vermeld. Planten onder dit nummer komen in diverse verzamelingen reeds voor. Een beschrijving van deze typische soort is noodzakelijk.

Melocactus spec. HU 474

Foto's: H. Sanger

HU 475

De bedoorning van deze niet-beschreven soort is donker, gebogen en hard. De middendoorn is recht of even gebogen, ca. 4 cm lang en wel 2 mm dik aan de basis. Het zijn erg mooie, zwaarbedoornde planten, waarvan de habitat niet openbaar is gemaakt.

HU 478

Dit zijn donkergroene planten met gebogen bedoorning, echter minder hard dan die van HU 475. Deze doorns verwerpen dan ook vrij snel.

HU 480

Ook van deze is geen beschrijving gemaakt. Kleine zaailingen vertonen een sterk gebogen bedoorning, waarbij zelfs de punt haakvormig is. Aan oude planten is de bedoorning gebogen. Geen gegevens over de vindplaats.

Melocactus spec. HU 480

Melocactus spec. HU 481

Melocactus spec. HU 478

Melocactus spec. HU 483

HU 481

De bedoorning van deze planten is dun en naaldvormig. Sommige dorens zijn ivorkleurig, andere zijn bruin; hierdoor maken vooral jonge planten een tweekleurige indruk. Een erg mooie soort die verwant lijkt te zijn met *M. azulensis* Buin. & Bred. Geen habitat-gegevens.

HU 482

Deze planten zijn herkend als *M. depressus* Hooker, waarover in aflevering IV al geschreven is. Ook onder de naam *M. neryi* wordt HU 482 aangeboden. Goed opletten dus, wat men aanschaft!

HU 483

Een soort met gebogen donkere bedoorning, later lichter verkleurend. De planten bloeien overdadig. Niet beschreven, evenmin is de habitat ergens vermeld.

Tamanredjo, district Commewijne, Suriname

(wordt vervolgd)

Kultuurervaringen

P. NEUT

Het is blijkbaar niet zo eenvoudig artikelen te schrijven die, qua inhoud, bevrediging schenken aan iedere lezer. Beginnende liefhebbers doen nogal eens hun beklag dat sommige artikelen voor hen te technisch en veelal onbegrijpelijk zijn. Meer gevorderden komen daarentegen met opmerkingen als "d'r staat niks meer in ons maandblad waar we nog iets aan hebben". Een gulden middenweg te vinden is dan ook een hele opgave voor de samenstellers van artikelen. Een andere kwestie is, er komt zo weinig reactie op sommige reeds verschenen artikelen. Iedereen schijnt alles zo maar als zoete koek te slikken zonder de minste op- of aanmerking. Ik probeer nu een soort "vervolgverhaal" te schrijven waar hopelijk iedereen iets aan heeft, nog iets uit leert en waar ook nog **reactie** op komt.

Ik meen dat iedere ietwat gevorderde liefhebber uit eigen ervaring genoeg stof opdoet om dergelijke artikelen te schrijven of "repliek" te geven en daar is zeker groot gebrek aan!

Naargelang men met de liefhebberij intensiever bezig is en de jaren ervaring hun vruchten afwerpen komt men meer en meer tot bepaalde vaststellingen en daaruit voortvloeiende conclusies. Zo bijvoorbeeld aangaande kweek en verzorging. In het verleden (en nog trouwens) werd er heel wat onzin verteld en geschreven over dit onderwerp. Een van de "stelregels" is dat cactussen **koel** en **droog** overwinterd moeten worden. Laten we dit maar beschouwen als een Algemene Regel waarop meer uitzonderingen bestaan dan men wel denkt. Al jarenlang aan het liefhebben met ondermeer Noto's en Parodia's constateerde ik, dat koude en droge overwintering voor deze twee geslachten absoluut niet van toepassing is, eerder het tegendeel, zonder daarbij naar het andere uiterste over te schakelen (warm en vochtig) wat ook niet juist is.

De meeste Parodia's zijn oppervlaktewortelaars (een groot deel der Noto's is dat trouwens ook) en hebben een tamelijk fijn gespreid wortelgestel dat slechts 3 à 4 cm diep in de grond dringt. Vooral wanneer ze uitgeplant zijn in een tablet komt dit naar voren; in een pot uitgeplant heeft de plant geen andere keus dan de beschikbare ruimte op te vullen aangezien hier van oppervlakteworteling geen sprake kan zijn. Welnu, bij een koude en droge overwintering sterven al die fijne wortels af, mede doordat de **bovenlaag** van de potgrond tamelijk vlug uitgedroogd is. In het voorjaar komen de op die manier overwinterde planten trager op gang, moeilijker tot bloei en bloeien vaak matig. Ze hadden namelijk heel wat tijd nodig om hun fijne en uitgebreide wortelgestel opnieuw op te bouwen. Indien dit zich jaar na jaar herhaalt, zijn de gevolgen duidelijk: de planten verzwakken geleidelijk aan om na 4 à 5 jaar het loodje te leggen. De planten zakken als het ware in elkaar op hun basis (vooral te zien bij Parodia's) en krijgen een zgn. "plat gat" (ingezakt). Alleen in de kop is nog wat (nieuwe) frisheid te vinden.

Tijdens (vrij veel) voordrachten over Parodia's hoor ik soms de opmerking dat Parodia's niet oud worden. Natuurlijk, dusdanig gekweekte Parodia's worden nooit oud!

Zelf heb ik verschillende Parodia's staan die al ouder zijn dan 20 jaar en op eigen wortel; ze zien er, ondanks die "ouderdom" nog opperbest uit en bloeien overvloedig. Mijn serre wordt in de winter op 10°C gehouden, is goed geïsoleerd en daar ze gunstig gelegen is kan de temperatuur na enkele uren zon al snel oplopen tot 18 à 20°C. (wat zelfs in de winter mogelijk is). Het hele middentablet, waar uitsluitend Parodia's, Noto's en enkele Gymno's staan, wordt dan geneveld op de dagen dat de zon schijnt (de hele winter door). Op die manier wordt de grond in dit tablet nooit kurkdroog, er

is altijd een zekere vochtigheid aanwezig in de bovenlaag. Naarmate de zon in kracht toeneemt en, met wat geluk, het aantal uren zon vermeerderd, wordt meer en intensiever geneveld, zodat de nieuwgroei spoedig zichtbaar wordt en de eerste bloemknoppen te voorschijn komen. Immers, de planten zijn hun fijne wortelgestel niet kwijtgeraakt en verkeerden slechts in een slui-
mertoestand. Het nevelen neemt steeds meer toe, tot driemaal daags zelfs, tot er uiteindelijk zodra het weer het toelaat gegoten kan worden.

Voor wie overdag moet werken is deze opzet natuurlijk moeilijker in te passen. De "vensterbankwekers" kunnen hun planten op zo'n schotel voorzien van een bevoeiingsmat (niet zo duur) plaatsen die dan regelmatig vochtig gehouden kan worden. Nevelen kan binnenshuis zonder problemen. Trouwens het nevelen tijdens de (misschien zelden voorkomende) zonnige dagen in de winter komt niet alleen Parodia's of Noto's ten goede, de meeste andere planten hebben er eveneens baat bij.

In de hete juli maand van 1984 kon men het nathouden van de potgrond nauwelijks bijbenen. Gezien de intense hitte en de zeer geringe afkoeling 's nachts was de bovenlaag van de potgrond zeer snel opgedroogd. De onderlaag bevatte nog wel een zekere vochtigheid terwijl de bovenlaag als het ware verschroeid was. Vooral dan heeft het intens nevelen, 's avonds, veel nut voor al die oppervlaktewortelaars, liever dan nog maar eens overvloedig te gaan gieten. Ik stelde ook vast, dat waar kleine mossen tussen de planten groeien, deze laatste er frisser bleven uitzien doordat hun fijne wortels zich onder en tussen die mossen hadden geïnstalleerd en zich op die manier voor afsterven behoedden. De meeste liefhebbers verwijderden die, op zich beschermende, fijne moslaag, wellicht uit esthetisch oogpunt. Een ander mogelijk gevolg van die hitte was, volgens mij, dat verscheidene eerder afgesneden stekken geen wortels wilden vormen, waarschijnlijk doordat de stekken zichzelf afschermden door de huidmondjes te sluiten tegen het vochtverlies. Pas aan het einde van die hete maand en na enige afkoeling waren in een minimum van tijd alle stekken ineens beworteld, net of ze er voor gereed stonden.

Bij sommige reeds vruchten zettende planten stelde ik vast dat de bessen sneller opdroogden dan "normaal" en minder zaad bevatten dan gewoonlijk. Misschien had ik voor meer schaduw moeten zorgen, wie weet.

De als isolatie aangebrachte noppenfolie heb ik bovenin de kas nooit verwijderd; de planten krijgen als het ware diffuus licht toebedeeld, dus geen rechtstreekse zon. In een meer zuidwaarts gericht tablet staan alle Neochilena's, Coryphantha's, Copiapoa's en wat dies meer zij, kortom alle zonzonbidders. Welnu, daar werd minder geneveld en ik moest midden juni vaststellen dat nog verscheidene planten "achterbleven" en geen nieuwgroei viel te bespeuren. Uit de pot halen dus maar. Ik stelde vast dat alle fijne wortels afgestorven waren en er zich geen nieuwe gevormd hadden. Aangezien er me theoretisch nog drie "goede" maanden over bleven, heb ik alle nog resterende wortels categorisch afgesneden, de planten schoon gemaakt en enkele dagen laten opdrogen. Daarna heb ik ze terug in het tablet gezet, bovenop een laagje turf vermengd met wat zand. Na 8 dagen waren de eerste wortels al zichtbaar en na 3 weken waren de meeste weer aan de groei. Enkele Thelo's waren voordien helemaal rood verkleurd en begonnen reeds te verschrompelen (slecht teken); halverwege augustus zagen ze er reeds heel wat frisser uit, meer zelfs, enkele onder hen bloeiden volop. Natuurlijk vraagt het enige ervaring om die planten eruit te pikken die het **nog niet doen** en ze tijdig onder handen te nemen voor het te laat is.

Met dit artikel wil ik maar zeggen dat die theorie **koel** en **droog** allesbehalve geldig is voor **alle** planten. Het is eerder een legende.

Het wel en wee van succulenten verzamelen

ANNEMIEKE VAN LING

1 september

Deze maand begint wel heel bijzonder: met een contactdag in Assen voor geïnteresseerden in *Asclepiadaceae*. Als enthousiast verzamelaar van aasbloemen heb ik echt uitgekeken naar dit evenement en dat blijkt ook terecht te zijn. De eerste lezing, over de Stapeliea van Noord-Jemen, is mede dank zij de schitterende dia's zeer boeiend. Tal van soorten waarvan ik het bestaan nauwelijks vermoedde, worden op het witte doek vertoond. Hoewel ik zelf geen *Ceropegia*'s in mijn verzameling heb - met uitzondering van de gewone *Ceropegia woodii*, waarvan de knolletjes zeer geschikt zijn om aasbloemen op te enten - kijk ik ook mijn ogen uit als de volgende spreker met behulp van dia's laat zien hoeveel *Ceropegia*'s hij heeft. De afbeeldingen van zijn planten zijn vaak zo fraai van compositie, dat het er haast op lijkt dat hij de bloemen ten opzichte van elkaar en de takken en blaadjes zelf heeft gerangschikt. Een derde spreker blijkt evenals ik verknocht te zijn aan *Orbea variegata* met haar vele vormen en kleuren. Dank zij zijn dia's krijgen we ook een indruk van die grote variatie.

Een verhandeling daarna over de cultuur van Stapeliea levert de nodige gesprekstof op. De spreker beveelt grote platte schalen aan om de planten alle kans te geven goed uit te groeien, ook als iemand slechts weinig ruimte heeft voor zijn collectie. Het doel van elke kweker zal immers zijn mooie grote planten te kweken en niet zoals bij postzegelverzamelaars zoveel mogelijk verschillende soorten te bemachtigen. Zijn raad is natuurlijk goed bedoeld, maar mocht ik die ter harte nemen, dan zou ik wel driekwart van mijn planten kunnen wegdoen. Ik ben er juist altijd weer zo blij mee nieuwe stekjes of plantjes te krijgen en vooral mijn verzameling *Huernia*'s probeer ik zo compleet mogelijk te krijgen. Ook dank zij de bijeenkomst in Assen heb ik weer enkele leuke aanwinsten, zoals *Huernia longii*, *H. longituba* subsp. *cashelensis*, *H. praestans* en *H. reticulata*.

Wat me overigens wel aanspreekt, is de drielagenmethode die wordt voorgesteld voor aasbloemen: een humeuze laag onderin de pot, dan potgrond met grof zand en uiteindelijk een zeer goed doorlatende bovenlaag om stamrot (ook natrot genoemd) te voorkomen. Ook ik pas al enkele jaren die methode toe, nadat ik het boek "Stapeliads in cultivation" van Edgar Lamb heb gelezen. Het zand dat ik voor de bovenlaag gebruik, is echter veel te fijn en dus niet doorlatend genoeg, zodat de gevolgen van mijn "natte" vakantie zich nog steeds openbaren door weer een nieuw geval van stamrot.

Na de lunch wordt ons getoond op welke manier aasbloemen kunstmatig kunnen worden bevrucht. Een ingewikkelde zaak, aangezien de structuur van de bloemen nu eenmaal geen gewone is. Daarna vormt het bezoek aan twee verzamelaars in Glimmen en Beilen een uitstekend sluitstuk van deze dag. De eerste heeft liefst honderd vierkante meter kas met cactussen en andere succulenten en de tweede beschikt over dertig vierkante meter. Dank zij drie lagen boven elkaar kan hij hier ook een zee van planten kwijt, waaronder vele *Ceropegia*'s en aasbloemen. Alleen al aan de krappe looppaden is te merken, dat beiden toch ook met hun ruimte woekeren. Toch valt het me op dat ikzelf nog veel secuurder te werk ga. Ik zou er bijvoorbeeld niet aan denken om een klein plantje in een pot van 8,5 centimeter te zetten. Met slechts enkele vierkante meters ruimte kan dat ook niet.

Als ik moe maar voldaan met de trein huiswaarts keer, kan ik concluderen

dat aan het doel van de contactdag, betere contacten kweken tussen kwekers van *Ceropegia*'s en *Stapelia*, ruimschoots is voldaan. Zeker gezien de uitnodigingen die ik heb gekregen om verschillende collecties te komen bezichtigen.

Aan een kennismaking met een Noordhollandse verzamelaar heb ik zelfs een tastbare herinnering overgehouden: een stek van een *Frerea indica* met daaraan een bloempje dat geler is dan gewoonlijk. Dank zij mijn dagboekbelevissen in Succulenta wist hij dat ik nog maar heel kort een *Frerea indica* rijk ben. Deze soort heeft echter veelal een bloem waarin het rood overheerst. Een stek van een geler getint zusje kreeg ik nu als kennismakingsgeschenk.

2 september

Een vierde *Orbea variegata*, één met vrij kleine bloemen, is vandaag gaan bloeien. Aangezien ik verschillende andere planten van deze soort heb gescheurd en gestekt, verwacht ik niet veel andere bloeieresultaten meer.

3 september

Met een loep onderwerp ik vanavond mijn *Huernia schneiderana* en *H. aspera* aan een nauwgezet onderzoek. De zeer karakteristieke korte zwarte haartjes op de bloemblaadjes van *H. schneiderana* waarmee deze soort zich duidelijk onderscheidt, tref ik inderdaad aan. *H. aspera*, die vaak voor *H. schneiderana* wordt aangezien, heeft daarentegen fijne papillen op de blaadjes en ook de gelige bijkroon klopt. Hoewel de beschrijving in *The komst in Assen* dat die voor *H. aspera* niet de goede is. Een Zuidafrikaan, expert op het gebied van aasbloemen, zou hebben bevestigd dat de echte *H. aspera* vrij grote rode klokvormige bloemen heeft en lange afhangende stammetjes. Dus nu weet ik het ook niet meer!

4 september

Dank zij een pakje uit Noord-Holland heb ik er weer enkele leuke *Huernia*'s bij, waaronder ook bijzondere hybriden. Zelf heb ik eveneens al een paar stekjes klaar liggen om terug te sturen.

5 september

Evenals vorig jaar heeft *Huernia thuretii* begin september haar eerste bloempje, een gele met rode streepjes, dat veel lijkt op de bloempjes van *Huernia striata*. De bloedrode bodem van de bloembuis geeft me echter de zekerheid dat de naamgeving goed is.

6 september

Is dat even balen! Zelfs mijn *Huernia verekeri* lijdt aan stamrot. Gelukkig heb ik nog een beworteld stekje staan en ook van dit plantje zal het nog wel lukken een paar stekjes te bewortelen. Dit zoveelste geval van stamrot doet me echter beseffen dat bij mij meer de gebrekkige ruimte een probleem is dan iets anders. Ook dit plantje staat namelijk zo ver van het raam af dat het maar weinig zon heeft, echter genoeg om een sprieterige groei te voorkomen. Pas 's winters, als de zon lager staat, schijnt deze de hele dag door ver genoeg naar binnen.

Voor U gelezen

Allergisch voor steenwol

Voor allergieën gevoelige mensen moeten contact met steenwol op warme dagen vermijden. Er kunnen namelijk huidirritaties en hoestaanvalen optreden. Om dit te voorkomen kunnen de matten voor het gebruik het best nat worden gemaakt. Ook het dragen van handschoenen en dichte kleding kan problemen voorkomen.

Onderzoek naar het gevaar van kunstmatige mineraalvezels zoals steenwol, hebben volgens het Verbond van Duitse Keramische- en Glasindustrie nog geen aanwijzingen gegeven dat gebruik van steenwol gevaar kan opleveren. Men kan er volgens dit verbond vanuit gaan dat er geen gevaar bestaat.

Uit: Vakblad voor de Bloemisterij 1985 nr. 28

BOEKBESPREKING

Lovec Kaktusu (A.V. Frič), vertaald: "Cactusjager".

Karel Crkal, 1983, Uitgave van de Academia-Uitgeverij, Praag. 430 Bladzijden, formaat 24,5x17 cm, 166 meest originele foto's in z/w in de tekst verwerkt, 110 kleurenfoto's als eigentijdse aanvulling. Oplage 25.000 exemplaren, prijs Kcs 82,-.

De auteur heeft uit oorspronkelijke teksten en brieven van een van de belangrijkste Tsjechische onderzoekers en verzamelaars op het gebied van cactussen, Alberto Vojtech Frič, een interessant boek samengesteld. Frič reisde acht maal naar de overzijde van de Oceaan, waarbij het zijn eigenlijke bedoeling was het leven van de toen al uitstervende Indianen te bestuderen. Tijdens zijn reizen door Argentinië, Brazilië, Bolivia, Paraguay, Uruguay, Mexico en de Verenigde Staten verzamelde hij ook veel planten, in het bijzonder cactussen. Voor het Europese moederland leverden zijn expedities veel nieuwe soorten op, maar hij ontdekte ook diverse soorten die in cultuur al uitgestorven waren opnieuw. Onder andere via de Belgische firma De Laet vonden deze planten hun verspreiding door Europa. De geslachten *Notocactus*, *Parodia*, *Lobivia*, *Rebutia* en *Gymnocalycium* ondervonden door zijn werk een grote toename van soorten; tot de meest opzienbarende vondsten rekenen we *Obregonia denegrii*, *Strombocactus disciformis* en de herontdekte *Astrophytum asterias*.

Voor wie de Tsjechische taal beheerst is het een uitermate leerzaam en interessant boek, maar ook voor degene die geen Tsjechisch kent biedt het boek door zijn grote hoeveelheid fotomateriaal een mogelijkheid om enigszins door te dringen in de nevel van geheimzinnigheid die voor de Westeuropeaan nog steeds om de figuur van Frič hangt.

Daar het tegenwoordig mogelijk is geld naar Tsjechoslowakije over te maken zal het ook voor ons mogelijk zijn het boek te bestellen. Dit zal wél via particulieren moeten verlopen; wie interesse heeft stelle zich in verbinding met J. Theunissen, tel. 01651-1943 ('s avonds).

Jiri Kolarik

Sjef Theunissen

Notocactus 5, Entdeckungen neuer Kakteenarten von A.V. Frič, vertaald door Kurt G. Kreuzinger, 30 bladzijden, Din A-4, 36 foto's, gekartonneerd kaft. Eigen uitgave 1985. Duitse tekst.

In elke studie die wat dieper ingaat op het geslacht *Notocactus* komt men de naam Frič tegen. Vooral een tot nu toe voor West-Europeanen vrijwel ontoegankelijke artikelenreeks in een Tsjechisch tijdschrift uit de jaren twintig wordt vaak geciteerd. Deze uitgave heeft de verdienste deze artikelenreeks bijeengebracht te hebben in een vertaling van Kurt Kreuzinger, de naaste medewerker van Frič. Behalve de vertaalde tekst van Frič bevat de uitgave tevens een commentaar, genomen uit de briefwisseling tussen Kreuzinger en Theunissen over de teksten. De foto's zijn voor het allergrootste gedeelte door Frič zelf gemaakt, een enkele is van Kreuzinger, maar dateert uit de jaren dertig. Het beeldmateriaal is zonder meer goed te noemen. Naast de foto's die in dertijd in de "Praktische Raadgever" werden gepubliceerd vinden we enkele opnamen die nooit eerder in de openbaarheid verschenen. Voor iedere Notoliefhebber een must en voor gewone cactusliefhebbers aan te bevelen!

Bestellingen door storting van f 18.00 (incl. porto; voor leden van Internoto f 15,00 op giro nr. 1401427 t.n.v. J. Theunissen, Oud-Gastel.

L. Bercht

TIJDSCHRIFTEN

Lophophora jrg. 2 (1984)

nr 1. Korte beschrijving van *Hamatocactus setispinus*, *Micranthocereus auri-azureus*, *Mammillaria lenta*, *Frailea horstii* en *Austrocephalocereus*.

nr. 2. Korte aandacht voor *Hildewintera* en *Mammillaria insularis*, *longiflora*, *louisae* en *napina*.

nr. 3. Liekens gaat in op het verschijnsel zelfbestuiving. Korte beschrijvingen van *Thrixanthocereus*, *Weingartia neumanniana*, *Lobivia westii*, *Parodia maassii* en *P. maxima*.

nr. 4. Korte aandacht voor *Pilosocereus*, *Sulcorebutia lepida*, *Mammillaria pseudoperbella*, *Wilcoxia schmollii* en *Notocactus purpureus*.

nr. 5. —

nr. 6. Aandacht voor *Copiapoa*, *Arequipa spinosissima* en *A. erectocylindrica*, *Arrojadoa albiflora* en *Arthrocareus campos-portoi*. Eerste deel van het intussen alom bekende artikel van de werkgroep ABC.

nr. 7-8. Gestart wordt met een artikel over *Hoya's*. Korte plantbeschrijvingen van *Krainzia longiflora*, *Thelocactus flavidispinus*, *Pilocanthus paradinei* en *Utahia sileri*.

nr. 9. Aandacht voor *Austrocephalocereus estevesii*, *A. purpureus*, *Discocactus albispinus* en *D. hartmannii*. Het artikel over *Hoya's* wordt vervolgd. Bleys begint met een artikel over Braziliaanse zuilcactussen.

nr. 10. Het artikel over *Hoya's* wordt voortgezet. Korte plantbeschrijvingen van *Escobaria rigida*, *E. runyonii*, *E. sandbergii* en *E. villardii*.

nr. 11. Korte notities over *Lobivia claeysiana*, *Gymnocalycium multiflorum*, *Neolloydia grandiflora* en *Neoporteria nigrihorrida*. Het artikel over *Hoya* wordt beëindigd.

nr. 12. Korte beschrijvingen van *Echinopsis arachnacantha*, *E. aurantiaca*, *E. aurea* en *E. ayopayana*. Informatie over de geslachten *Austrocephalocereus*, *Azurocereus* en *Arrojadoa*. Hovens behandelt de kas en het kasklimaat.

L. Bercht

Cactus & Succulent Journal (56) 3, 1984

K. Newland verhaalt over een totempaal-cristaat (*Lophocereus*). M. Kymnach brengt *Acanthorhopsalis micrantha* onder in een nieuw, door hem gecreëerd geslacht, t.w. *Lymanbensonia*, vernoemd naar de Amerikaanse botanicus Lyman Benson. C. Ostolaza vraagt aandacht voor *Trichocereus pachanoi*. In de beginnersrubriek van D. Grigsby wordt een aantal cactussen en vetplanten voorgesteld. J. Trager geeft een kort portret van een drietal cactussen en eveneens van een drietal vetplanten. C. Glass en R. Foster geven een beschrijving van het zaad van de onlangs ontdekte *Mammillaria hernandezii*. Het blijkt dat dit plantje zelfs geënt bijzonder moeilijk te kweken is, aldus deze schrijvers. I. Hoffmann is toe aan deel 3 van haar cactusjachtverhalen, ditmaal zich afspelend in Argentinië. Het reisverslag van A. Lau is inmiddels aan een jubileumnummer toe: nr. 25. Hij bevindt zich daarin in het land van de Chilenen. Nog een reisverslag en wel van C. Glass en R. Forster uit 1969 over hun Mexicaanse reis. M. Kymnach bespreekt *Rhopsalis brevispina*, een Peruaanse cactus. C. Fleming vraagt aandacht voor een aantal cactussoorten groeiend in de Dominicaanse Republiek. J. Mauseth is toe aan deel 8 over de anatomie van de cactus: de inwendige bouw van het plantelichaam.

Cactus & Succulent Journal (56), 4, 1984

C. Reiser presenteert een nieuwe *Dudleya*, t.w. *D. alainae*, gevonden in San Diego County, Californië, V.S.. Deze nieuwe soort vernoemde hij naar zijn dochter Alaina, omdat zij blond haar heeft en de plant gele bloemen! In de beginnersrubriek vraagt D. Grigsby aandacht voor het watergeven van cactussen en vetplanten. Deel 2 van de Mexicaanse reisverhalen van het duo C. Glass en R. Forster is meer een droge opsomming van nummers met plaatsnamen. C. Glass en R. Foster behandelen in een volgend artikel een zestal planten in het kort, drie cactussen en drie vetplanten. Hetzelfde auteursduo behandelt ook nog een aantal *Aloe's* en *Agaven*. *Sedum creticum*, groeiend op Griekse eilanden, wordt door M. Kymnach voor het voetlicht gehaald. L. Bremer breidt het geslacht *Coryphantha* uit met een nieuwe soort: *C. bernalensis*, voorkomend bij Bernal in de staat Queretaro, Mexico. In deel 26 bevindt Lau zich nog steeds in Chili. R. Moran wijdt een vrij uitvoerig artikel aan *Graptopetalum rusbyi* en *G. occidentale*. Weer een nieuwbeschrijving en wel door M. Kymnach van *Hylocereus escuintlensis*, groeiend in Guatemala. Deel 9 over de cactusanatomie van de hand van J. Mauseth gaat speciaal over de primaire en secundaire groei.

Cactus & Succulent Journal (56) 5, 1984

J. Lavranos beschrijft een nieuwe soort en wel *Pachycymbium lancasteri*, gevonden in het Giyanidistrict, Transvaal, Zuid-Afrika. In de beginnersrubriek van D. Grigsby wordt aandacht gevraagd voor meststoffen. J. Trager geeft een zestal korte plantportretten, als gebruikelijk van 3 cactussen en 3 vetplanten. C. Glass en R. Foster geven een aantal wenken voor de cultuur van vetplanten en cactussen. V. Martin doet de filatelisten een plezier door een groot aantal "botanische" postzegels de revue te laten passeren. M. Kymnach vestigt de aandacht op *Rhopsalis pa-*

ranganiensis. Deel 10 over de cactusanatomie van M. Mauseth handelt ditmaal over de bloem en de voortplantingsorganen. P. Downs ontdekte bij zijn *Astrophytum* een afwijkend bloeigedrag: bloemen tussen de ribben in plaats van er op. F. Campbell spreekt over de handel in cactussen en vetplanten conform de C.I.T.E.S.-regels. C. Glass en R. Foster zijn toe aan deel 3 over hun Mexicaanse vondsten.

Cactus & Succulent Journal 56 (6) 1984

R. en D. Sauleda openen dit nummer met aandacht te vragen voor een kamvorm van *Echinocereus chloranthus*. R. May brengt de geelbedoornde vorm van *Sclerocactus polyancistrus* voor het voetlicht. J. Trager geeft een zestal korte plantportretten in de vaste rubriek cactussen en andere succulenten voor de liefhebber. D. Grigsby besteedt aandacht aan het kopen van planten via verzendhuizen. J. Mauseth is toe aan deel 11 van zijn artikelenreeks over de cactusanatomie; ditmaal gaat het weer lezenswaardige artikel over de cactusbloem. Cactusbloestatistieken in een New Yorkse kas is een onderwerp van J. Mir. M. Hunter houdt zich bezig met *Opuntia's* afkomstig van de Galapagoseilanden. In deel 27 van zijn Zuidamerikaanse reisverslag bevindt Lau zich in Chili. C. Glass en R. Foster geven een ABC met betrekking tot het houden van cactustentoonstellingen. De nieuwbeschrijving van *Anacampseros lubbersii*, aangetroffen ten oosten van Middelburg, Transvaal is afkomstig van N. Bleck. C. Glass en R. Foster zijn toe aan deel 4 van hun Mexicaans reisverslag, als gebruikelijk meestal een opsomming van vindplaatsnummers. Blijkens een daarbij afgebeelde foto vonden zij ook *Mammillaria napina* en liefst 4 uitgestoken planten zijn op dat plaatje te zien. Mij als lezer schokt zoiets enorm, zeker als men weet dat deze species op de vindplaats al praktisch is uitgeroeid. Over het beoordelen van tentoonstellingen geeft G. Rowley zijn zienswijze. Tenslotte een verhelderend artikel terzake van de pH van B. McCormick, waarbij hij op een duidelijke manier wil afrekenen met enige fabeltjes t.a.v. kalk en magnesium in cactussubstraten.

Cactus & Succulent Journal 57 (1) 1985

Dit nummer is geheel, maar dan ook werkelijk geheel, gevuld met artikelen welke hoofdzakelijk uit de jaren dertig stammen. Persoonlijk vind ik dat sterk overdreven en zou het erop wijzen, dat de redactie niet voldoende over nieuwe copy zou beschikken. Toch zal ik daaruit enige artikelen opnoemen. Het geslacht *Pterocactus* door A. Houghton (1929). *Maughania insignis* door N. Brown (1931). *Ferocactus rectispinus* door H. Gates. Cactussen uit Neder-Californië door W. Marshall (1933). E. Baxter behandelt het geslacht *Echinocereus* voor zover het in Californië voorkomt. J. Brown geeft notities over *Haworthia's* (1937). Voorts de nieuwbeschrijving van *Mammillaria insularis* door H. Gates uit 1938. Over enten gaat het bij O. Swan. Interessant is dat het hier handelt over het enten van kleine stukjes materiaal.

Cactus and Succulent Journal 57 (2). 1985

B. Parfitt vermeldt het bloeien van *Opuntia chaffeyi*. J. Berry legt aan beginners de zin en betekenis van het botanische begrip geslacht uit. Ook voor de beginnende liefhebbers brengt D. Grigsby een artikel, handelend over de zuurgraad van de grond. In de vaste rubriek cactussen en vetplanten voor de liefhebber worden als gebruikelijk een drietal cactus- en een drietal vetplantsoorten voorgesteld. J. Pilbeam houdt zich met enige *Mammillaria's* bezig. C. Ostolaza, L. Mitch en J. King vragen aandacht voor *Neoraimondia arequipensis* var. *roseiflora*, een Peruaanse "bergbewoner". Ch. Glass en R. Foster zijn toe aan deel 5 van hun Mexicaanse logboek, waarin zij als gebruikelijk hun vondsten registreren. J. Lavranos geeft de nieuwbeschrijving van *Aloe sheilae*, een nieuwe soort gevonden in Saoedi-Arabië. G. Yatskievych houdt zich bezig met notities omtrent de biologie van de *Lennoaceae*, een kleine, succulente familie van planten, die totaal geen chlorofyl kennen en derhalve via hun wortelsysteem op andere planten parasiteren. Voorts is er de plantenaanbieding van het International Succulent Institute.

Theo Neutelings

INHOUD

Nieuwbeschrijving <i>Notocactus stockingeri</i> - K.H. Prestlé	226
Een vetplantje voor het raam (18) - W. Sterk	229
<i>Parodia minima</i> - W. Rausch	230
Eerherstel voor <i>Mammillaria radiaissima</i> - Th. Neutelings	231
De Chileens-Peruaanse kustwoestijn plantencologisch beschouwd (I) - F. Vandenbroeck	234
Ontdekkingsreizen in Europa - W. Sterk	237
<i>Strophocactus wittii</i> - F. Süplie	239
Brazilaanse Melocactussen met een HU-nummer (XII) - G. Eerkens	240
Kultuurervaringen - P. Neut	242
Het wel en wee van succulenten verzamelen - A. van Ling	244
Voor u gelezen	246
Boekbespreken - J. Kolarik/J. Theunissen en L. Bercht	246
Tijdschriften - L. Bercht en Th. Neutelings	247